

templom külsejét sűrűn elhelyezett függőleges sávok, lizénák tagolják. A délnyugati oldalon lévő bejárat mellett félköríves ablakok vannak a falba vágva. Az ősi kerek alaprajz, a külső lizénák, a

koszorúpárkány, a félkör alakú apszis, a kupola mind a román építészeti korban készült épületről tanúskodnak és a XIII. század közepére utalnak.

(Internetről)

Czakó Gábor

Attila és Árpád nyelve

„A Pamír környéki hunok és az Altaj térségében élő avarok aligha járogattak a finnugorok messze északnyugati honába nyelvórákat venni.”

László Gyula (1910–1998) több okból lett a magyarságtudomány fekete báránya. Például túltanulta magát. Először szobrász lett a Magyar Képzőművészeti Főiskolán, majd művészettörténet, néprajz, magyar földrajz, régészet következett, sőt bölcsészdoktori oklevelet is szerzett, és tanulmányutakat tett Angliától Görögorszáig. Mindebből művész volta a leglényegesebb. Műgyártó ugyanis bárki lehet, művész azonban csak az, aki a Teljességhez méri magát.

Ebben különbözött kortársai zömétől, akik a szakemberséget választották a siker végett. A szakember a szakmához, mester-sége szerinti szabványokhoz méri magát. Nos, ezért mulatságos például az a többségi szaktudományos vélekedés László Gyula alapvető fölismeréséről, amit sokaktól idézhetnénk, de most éppen Györffy György (1917–2000) történésztől tesszük: ...a kettős vagy többszörös honfoglalás elméletét történeti és nyelvészeti forrásanyag ugyanúgy nem támasztja alá, mint ahogy nem egyeztethető a néppé válás folyamatának legújabb megismert törvényszerűségeivel.”

Nos, ha a lényegét nézzük, akkor eme iskolapélda hangoztatói minden célszemélyüknél jobban tudják, hogy a magyarságtudományban Hunfalvy Pál uralkodása óta egyetlen alaptétel létezik: a magyar népnek, vagy ha ez nem megy, akkor a magyar nyelvnek, a finnugor

származásába vetett hit. Ebben rejlik a „törvényszerűség”. Minden, ami erre árnyékot vet, netán bajuszát cibálja, az tudománytalan eretnokség. Sőt!

Engel Pál történész akadémikus (!) leszögezte a Népszabadságban (2001. május 12.): „A tudomány ott végződik, ahol a magyar nyelv finnugor eredetét elkezdik kétségbe vonni. Ami ezen a ponton túl van, az a szellemi és politikai alvilág.”

Természetesen Györffy Györgytől Engel Pálon át Glatz Ferencig, s még rajtuk is túl, mindenki tudja, hogy a finnugor rokonságról „történeti és nyelvészeti forrásanyag” nem szól, mert ilyen, sajnos, lényegében nincsen. Ismétlem: sajnos.

Ami közösen látszó mondamaradék fönmaradt az ugoroknál, az jobbára magyar eredetű, ámde eredeti alakjából, világlátásából kiforgatott töredék. Lásd például: csodaszarvas-legenda. El kell olvasni a magyar és a manysi változatot, s

meg kell nézni *Jankovics Marcell* finnugor szellemben készített filmjét. Hiteles. A finnugorok vették át a történet foszlányait, s a maguk képeire formálták.

László Gyula válasza: „Az Akadémia által elfogadott finnugor származtatás számúzte a kutatók érdeklődési köréből mindazt, ami ellentmondott volna a tanak, és ez az egyoldalúság mind a mai napig uralkodik a magyar őstörténet kutatásában: a régészek szinte csak illusztrációként szolgálnak a nyelvtudomány tétéleihez.”

Igen finom fogalmazás!

*

Az igazság igazságos. Fölragyogtatja, ami már előbb is közkincs volt krónikáinkból. Például *Anonymus* (1200 körül) a *Gesta Hungarorum*-ban (50–51.) a székelekről mint *Attila király* népéről írt.

Ennyi elég is lehetne, hiszen a székelek *Csaba* – a Tarih-i Üngürüsben: Kaba – népének elvonulása után, a honfoglaláskor, a Névtelen idejében is ugyanúgy beszéltek, mint mindmáig: magyarul. Ahogy korábban is, amikor ők jöttek be a Kárpát-medencébe. A hunokkal vagy az avarokkal! Létük az *Árpád* előtti honfoglalás eleven bizonyítéka. *Kézai Simon* írja: „Az Úr megtestesülésétől számított 677-ben, száznegy évvel Attila magyar király halála után [...] miként a rómaiak krónikájában meg van írva, a magyarok másodszor jöttek ki Scythiából.” Tehát a honfoglalás most elfogadott idejénél több mint két évszázaddal korábban! Ám ekkor már „másodszor jöttek ki Scythiából”. A magyarok! Akiket a hatályos tudomány avarnak nevez.

*

A hunfalvyzmus szégyencsillagainak egyike a Tarih-i Üngürüs – A magyarok története – című, talán éppen egy elveszett

corvina fordításának elrejtése a magyar tudósok és az igényes közönség elől. A mű eredetijét *Mahmud Temüdzsán, Nagy Szulejmán* szultán (uralkodott: 1520–1566) főtolmácsa mentette meg a tűzhaláltól 1543-ban, amikor Székesfehérvár elfoglalásakor a törökök elégették a királyi könyvtárat.

Akárcsak Alexandriában, s miként megtörténhet ez Berlinton Londonig azokkal a könyvekkel, melyek vagy ellenkeznek a Koránnal, ezért rászolgáltak a tűzhalálra, vagy benne vannak, akkor pedig fölöslegesen. Mahmud a könyvet latinból a szultáni udvarban divatozó úgynevezett „népi desztánok” – értsd: népi regények – cirkalmas török nyelvére fordította.

Vámbéry Ármin 1860-ban vásárolta Isztambulban, s hazajövet az Akadémiának ajándékozta. Hunfalvy Pál főkönyvtáros azonnal kiadta *Budenz Józsefnek* (1836–1892), aki 22 évesen, 1858 májusában érkezett Pestre, és három év alatt akadémiai levelező taggá érett! Természetesen lesújtó bírálatot írt róla. Bírálatot egy történelmi dokumentumról... A művet Hunfalvy rögtön a zárt osztályra helyezte! Ott porladt 110 évig! 1971-ben (!) hazafiak kalandos körülmények között filmmásolatot készítettek róla, amelyet Prágába csempészték a Károly Egyetem turkológus professzorához, *Blaskovics József*hez, aki magyarra fordította. Az első kiadás 1982-ben a Magvetőnél jelent meg.

Szalay Károly, a kötet szerkesztője több életveszélyes fenyegetést kapott! Később *Hazai György* akadémikus fordítását és kritikáját az Akadémiai Kiadó adta közre (1996).

*

A Tarih-i Üngürüs 26. fejezetében olvasható: „Hunor népét támadás érte, mely

aztán ily módon elvált *Adzsem* padisahjától, és Pannonija tartományába költözött. Amikor abba a tartományba érkeztek, látták, hogy csodálatosan bőséges folyamai vannak nagy számban, sok gyümölcse és bő termése van annak az országnak, és az ő nyelvükön [azaz *Hunor* népének a nyelvén] beszélnek [az ottani népek].

»Mikor kerül a kezünkbe ennél jobb ország?« – mondták [Hunorék]. Ennél az oknál fogva Hunor népe [békés] megegyezéssel annak az országnak a királyához ment, alattvalójává vált.”

A mű szerint ez volt a magyarok első bejövele Pannóniába, ám mégsem, hiszen az itt lakók magyarul beszéltek! Óvatos kérdés: az avarok itt netán hun maradvékot találtak?

A könyvben több helyen olvasható, hogy a Kárpát-medencében „az ő nyelvükön [azaz Hunor népének a nyelvén] beszélnek [az ottani népek]”.

A Tarih-i Üngürüs szerint egy bizonyos *Kattar* nevű fővezér alatt a hunok újra bejöttek. Majd a Tiszán átkelő Hunor népe egyesült Hunornak azzal a népével, amelyik *Adzsem* padisahjával erre a tájra költözött, és itt telepedett le.

A székelyek egyértelműen hunok, akik Erdélyben élnek – vallja e krónika szerzője is.

*

Érthető Hunfalvy Pál rettegése a könyvtől, hiszen ha *Anonymus* mellett más középkori írók is azt állítják, hogy Pannóniában már *Árpádék* bejövele előtt magyarul beszélők, tehát magyarok éltek, akkor a finnugor tervnek lóttek – hogy közös hun–magyar szóállással éljünk. (Lóttek neki – hun–magyar–ujgur–mongol szó-kás a koporsó lebecsátása előtt belelőni a sírba.) Tökéletesen fölismerete, hogy a kétszeri, netán többes honfoglalás az ő

finnugor elképzelését sírba döntötte volna, hiszen a Pamír környéki hunok és az Altaj térségében élő avarok aligha járogattak a finnugorok messze északnyugati honába nyelvrákat venni.

*

A hivatalosság gondjai időközben erősen megszorodtak. Nem elég, hogy az avarok régészeti hagyatékából, az úgynevezett griffes-indás motívumokból *László Gyula* a mi magyar őseink kézművességének és szellemének nyomát olvasta ki.

Az úgynevezett írottasokat azért nevezik így, mert olvashatók! Éppenséggel *László Gyula* kiváló tanítványa, a hozzá hasonlóan sokoldalú *Vékony Gábor* turkológus, történész, régész, nyelvész, rovástudó jóvoltából, aki sorra fejtette meg az úgynevezett avar kori rovásírásokat. Magyarul!

Mi derült ki?

E nép valóban elődünk volt, hiszen magyarul beszélt. Ez egyértelmű a *Vékony Gábor* által elolvasott környei és szarvasi rovásokból, melyek jelenlegi legöregebb nyelvemlékeink, mégis csodálatosan üdék, és meglepően közel állnak mai beszédünkhöz. Ráadásul annak is bizonyágai, hogy 670 után megszorodtak az itteni magyarok!

*

Az igazi tudóst túléljük fölismerései. *Király Péter* (1917–2015) nyelvészprofesszor megállapította, hogy a VIII–X. századi nyugat-európai forrásokban (főleg a német nyelvterület kolostori névjegyzékeiben) előforduló mintegy hatvan (!) Ungarus, Hungaer, Hunger, Hungarius, Onger, Wanger személynév szintén a magyarok külső elnevezésére megy vissza, és nem valamely német köznévre.

Ez pedig azt jelenti, hogy már a honfoglalás előtt létezett nyugaton magyar

„diaszpóra”! (Király Péter: A honalapítás vitás eseményei – A kalandozások és a honfoglalás éve. Szerkesztette és az előszót írta: Udvari István. Nyíregyházi Főiskola Ukrán és Ruszin Filológiai Tanszéke, 2006)

(Német) Lajos keleti frank király egy 860-ban kelt oklevelében egy határhegy neve „marcha uengeriorium”; Widukind krónikájában (A szászok története): „Avares, quos modo Ungarios vocamus” („az avarokat, akiket most ungaroknak nevezünk”) – idézi László Gyula. (Múltunkról utódainknak, Püski Kiadó, 1999., I. kötet)

A Szent Wandregisilius-kolostor 877. évi évkönyve szerint: „Lajos kapta meg többek között az avaroknak, azaz a hunoknak vagy ungarorumoknak az országát.” Tehát az avar kori krónikás e három név viselőit egy népnek tudta!

László Gyula látta, amit félénk vagy dogmatikus pályatársai nem mertek észrevenni, ennél fogva a haladás irányát is észlelte.

A 2000-ben történt Semino-vizsgálat óta fölélénkült a genetika iránti érdeklődés. Különösen, amikor kiderült, hogy hiányzik belőlünk az uráli népekre egyöntetűen jellemző TAT (EU13 + EU14) gén. Vajon származhattunk-e azoktól, akik nem lehetnek őseink? Ezt a kérdést senki nem tette föl.

Mismásolás kezdődött: ha nem biológiai, akkor nyelvi leszármazottjai vagyunk a finnugoroknak. Hogyan? Bronzkori magaskultúra hordozójaként és művelőjeként, de némaként érkezettünk az andronovói kultúra térségébe, hogy ott végre megtanuljunk beszélni a derék kőkoriaktól?

Az idén fejeződött be az a kutatás, melynek során a karosi honfoglalás kori

temető teljes genetikai anyagát elemezte Neparáczi Endre doktorandusz.

Adjuk át a szót a fiatal tudósna: „...a karosi honfoglalás kori temető újabb, immár tán teljes genetikai elemzése során 89 mtDNS genom elemzésével megállapítottuk, hogy a honfoglalók lehetséges őseinek 41,5 százaléka xiongnu (ázsiai hun), 42,7 százaléka skandináv-germán, 6,7 százaléka kaukázusi (közel-keleti), 2,2 százaléka szláv és 6,7 százaléka egyéb európai származású lehetett. Adatainkat egyéb genetikai, antropológiai történeti adatok is alátámasztják.” Tehát Árpáddal nem jöttek finnugorok!

Neparáczi Endre ezt is írja: „Eredményeink támogatják középkori krónikáink hitelét, miszerint a »honfoglalás« népünk második bejövetele, és Árpádék itt már magyar nyelvű népességet találtak. Adataink hihetővé teszik az eredetileg is magyar nyelvű székelyek hun hagyományát és a honfoglalást megelőző jelenlétüket a Kárpát-medencében. Ezzel magyarázatot nyer a régészeti anyagból levont következtetés, miszerint a honfoglalás kori népesség régészeti hagyatékból becsült csekély létszáma alapján nem adhatta alapját a 11. századi, Árpád-kori tömbmagyarságnak (Kniezsa, 1993; Révész, 2016).

A finnugor-honfoglaló genetikai kapcsolat hiánya arra utal, hogy a magyar nyelv finnugor rétegeit nem lehet a honfoglalókhöz kötni, ellenben a magyar nyelvben meglévő masszív török nyelvi réteget nagy valószínűséggel hun eredetűnek tekinthetjük. Ez újabb kérdéseket és kutatási irányokat nyit a magyar nyelv lehetséges eredetéről és rokonsági viszonyairól.”

Hunfalvysta nyelvészeti elképzelésnek alárendelt történettudományunk máig

adós a korábban érkezett s azóta is itt élt magyarok történetének föltárásával. A helyett, hogy legalább most munkához látott volna – nyilván ezeregy oka volt, hogy miért nem tette –, gőzerővel ostorozni kezdte az immár doktor Neparáczki Endrét és témavezető tanárát, *Török Tibort*, aki időközben a maga kutatását is megjelentette.

Néhány észrevétel kér szót: a nem finnugor Árpád-nép miként lett magyar ajkú?

A finnugorok – vagy legalább a hantik és a manysik – miért nem őrizték meg magyar nyelvüket és kultúrájukat?

A finnugor elem tán csak nem azért hiányzik teljes mértékben genetikai

állományunkból, mert őseink valamilyen – milyen? – okból nem álltak szorosabb kapcsolatban a finnugorokkal?

Mikor és hol tanultak magyarul a finnugor népektől és tőlünk is roppant távolról érkező avarok és hunok?

*

Az utolsó szó legyen László Gyuláé: „A 896-os honfoglalás történelme szilárdan áll, amit a magam felvetése ehhez hozzáfűz, csupán annyi, hogy Árpád magyarjai a Kárpát-medencében már javarészt magyarokat találtak, akik előttük a 670-es évek táján özönlöttek ide.” – írja a *3szek.ro*

(2018. augusztus 12. *Székelyföld.ma*)

Gazdovits Miklós

Olvasói levél

Tisztelt *Czakó Gábor Úr!*

... Nem olyan régen az erdélyi, tágasabb formában a Kárpát-medencébe letelepedett örmények történetével én is foglalkoztam. De az élet árja engem túl messzire sodort az említett történelem alkotóinak utódaitól, valamint a nagy könyvtárraktól, ahol kimagasló tetteik leírását tárolják...*Dr. Issekutz Sarolta elnök* úrnő és *Bálintné Kovács Júlia* úrnő jóvoltából. a bukaresti címemre kapom az EÖGY füzeteket, melyeket onnan nekem Stockholmba továbbítanak.

Ilyen módon az Erdélyi Örmény Gyökerek füzetek utolsó négy számában (2018/233, 234, 235 és 236.) az Ön és mások dolgozataiból tudomást vehettem arról, hogy a *Hunfalvy Pál* által terjesztett mai hivatalos finnugor magyar eredetnek az ellenfelei: a *Vámbery Ármin* által kidolgozott és elsődlegesen hivatalos volt turáni magyar eredet hívei, Magyarországon

is mernek az előtérbe törni. (Mert külföldön a magyarok finnugor eredetén már réggen mosolyognak).

A turáni eredet hívei, a finnugorizmus ellen már régóta fontos ütőkártyákkal rendelkeznek és nincsen kizárva az, hogy a közeljövőben hivatalosan is győzzenek. Ez hatalmas fontossággal bírma a Kárpát-medencei örmény eredetű magyarok részére, mert közvetett formában megadja a lehetőséget annak, hogy még alapsabban bizonyítani lehessen az 1850-es években *Horváth István* magyar történész – eleinte nem annyira határozott – állítását, mely szerint a magyarok vándorlása idejében, a magyar törzsek keretében örmények is jelentős számban jelen voltak, és egymás kulturális és más nemű szokásaikra kölcsönösen hatottak. Ezt az elméletet *Lukácsy Kristóf* határozott állítássá fejlesztette és történelmi felfedezéséért „a magyar nemzet ötvöző elemeire